

ปัญหาทางกฎหมายในการบังคับใช้
พระราชบัญญัติจราจรทางบก(ฉบับที่12) พ.ศ.2562
ศึกษาเฉพาะกรณีการบังคับชำระค่าปรับ¹

พญง ใจดี²

จากการศึกษาปัญหาทางกฎหมายในการบังคับใช้พระราชบัญญัติจราจรทางบก(ฉบับที่12)พ.ศ.2562 ศึกษาเฉพาะกรณีการบังคับชำระค่าปรับ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎีและกฎหมายที่เกี่ยวข้องพระราชบัญญัติจราจรทางบก(ฉบับที่12) พ.ศ.2562 โดยศึกษาเฉพาะกรณีการบังคับชำระค่าปรับ เนื่องจากปัจจุบันการเกิดอุบัติเหตุทางถนนของประเทศไทยมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ปัจจุบันประเทศไทยมีจำนวนผู้ใช้รถใช้ถนนเป็นจำนวนมากโดยเฉพาะกรุงเทพมหานครและเมืองใหญ่ ๆ เช่น เชียงใหม่ ขอนแก่น ชลบุรี นครปฐม รวมทั้งปริมณฑลรอบ ๆ กรุงเทพมหานคร ล้วนแต่ประสบปัญหาการจราจร ผู้ใช้รถใช้ถนนไม่มีวินัยในการขับรถเอาแต่ความสะดวกของตนเองจึงฝ่าฝืนกฎหมายจราจรเป็นจำนวนมากจึงได้มีพระราชบัญญัติจราจรทางบก (ฉบับที่12) ปี พ.ศ.2562 เข้ามาจัดระเบียบและลงโทษผู้ที่ฝ่าฝืนพระราชบัญญัติฉบับนี้ โทษนั้นเป็นโทษค่าปรับหรือเป็นความผิดลหุโทษ เมื่อเจ้าพนักงานจราจรได้ออกใบสั่งให้กับผู้กระทำความผิดกฎหมายจราจรแล้วปัญหาที่ตามมาคือส่วนใหญ่ผู้กระทำความผิดค้างชำระค่าปรับทำให้เจ้าหน้าที่ไม่สามารถบังคับใช้กฎหมายกับผู้กระทำความผิดได้จริง

จากการศึกษาความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎีและกฎหมายที่เกี่ยวข้องพระราชบัญญัติจราจรทางบก (ฉบับที่12) พ.ศ.2562 เพื่อนำมาวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายในการบังคับใช้พระราช บัญญัติจราจรทางบก (ฉบับที่12)พ.ศ.2562 ศึกษาเฉพาะกรณีการบังคับชำระค่าปรับ มีประเด็นปัญหาดังต่อไปนี้

ประเด็นปัญหาประการแรกคือ ปัญหากฎหมายไม่ให้อำนาจเจ้าพนักงานจราจรเรียกเก็บใบอนุญาติขับขี่ของผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก (ฉบับที่ 12) พ.ศ.2562 จะต้องพิจารณาพระราชบัญญัติจราจรทางบก (ฉบับที่12) พ.ศ.2562 มาตรา140 วรรคแรก บัญญัติว่าเมื่อปรากฏแก่เจ้าพนักงานจราจร ไม่ว่าจะพบด้วยตนเองหรือโดยการใช้เครื่องมืออุปกรณ์ว่า ผู้ขับขี่ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามแห่งพระราชบัญญัตินี้หรือตามกฎหมายอื่นอันเกี่ยวกับรถหรือการใช้ทาง ที่เป็นความผิดที่เป็นโทษปรับ

¹บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัญหาทางกฎหมายในการบังคับใช้พระราชบัญญัติจราจรทางบก (ฉบับที่12)พ.ศ.2562 : ศึกษาเฉพาะกรณีการบังคับชำระค่าปรับ โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ ดร.ปวีตร เลิศธรรมเทวีและคณะกรรมการสอบ คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปรีดา โชติमानนท์ และรองศาสตราจารย์ ดร.ประภาศรี บัวสวรรค์

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนภูมิภาค) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

สถานเดียวหรือมีโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนและมีโทษปรับ เจ้าพนักงานจรรยาจะว่ากล่าวตักเตือนหรือออกไปสั่งให้ผู้ขบขี้ผู้นั้นชำระค่าปรับตามที่เปรียบเทียบก็ได้

พระราชบัญญัติจรรยาทางบก (ฉบับที่ 12) พ.ศ.2562 มาตรา 140 วรรคแรกไม่ให้อำนาจเจ้าพนักงานจรรยาเรียกเก็บใบอนุญาตขบขี้ของผู้กระทำผิด มิแต่ให้อำนาจว่ากล่าวตักเตือนหรือออกไปสั่งเท่านั้น กรณีผู้ที่กระทำผิดกฎหมายจรรยาเช่นความผิดขบขี้ฝ่าฝืนสัญญาณไฟจรรยา จอรรถกถาขบวนการจรรยา ไม่สวมหมวกนิรภัยเป็นต้น เมื่อเจ้าพนักงานจรรยาพบการกระทำความผิดเหล่านี้เจ้าพนักงานจรรยาจะใช้อำนาจตามกฎหมายพระราชบัญญัติจรรยาทางบก(ฉบับที่ 12) พ.ศ.2562 มาตรา 140 วรรคแรก ออกไปสั่งให้กับผู้กระทำผิด แต่ผู้กระทำผิดส่วนใหญ่เลยไม่มาชำระค่าปรับตามใบสั่งของเจ้าพนักงานจรรยา ผู้ศึกษาเห็นว่าหน้าที่เจ้าพนักงานจรรยาไม่มีอำนาจตามกฎหมายเรียกเก็บใบขบขี้ของผู้กระทำผิดเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้ชั่วร้ายใช้ถนนไม่เกรงกลัวต่อกฎหมายรวมทั้งมีการกระทำความผิดซ้ำซากไม่ยอมมาชำระค่าปรับตามใบสั่งของเจ้าพนักงานจรรยา

ประเด็นปัญหาประการที่สอง คือ ปัญหากฎหมายไม่สามารถบังคับผู้กระทำผิดที่ฝ่าฝืนพระราชบัญญัติจรรยาทางบก (ฉบับที่ 12) พ.ศ.2562 ชำระค่าปรับภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด

1.พระราชบัญญัติจรรยาทางบก (ฉบับที่ 12) พ.ศ.2562 มาตรา 141/1(1) กำหนดเป็นหน้าที่เจ้าพนักงานจรรยาตำแหน่งตั้งแต่สารวัตรขึ้นไปต้องทำหนังสือแจ้งเตือนทางไปรษณีย์การไม่ปฏิบัติตามใบสั่งและจำนวนค่าปรับที่ค้างชำระแต่กฎหมายไม่ได้กำหนดงบประมาณเพื่อรองรับค่าใช้จ่ายส่งใบแจ้งเตือนทางไปรษณีย์ เจ้าพนักงานจรรยาเลยเพิกเฉยไม่ปฏิบัติตามมาตรา 141/1 (1) เป็นสาเหตุทำให้ใบสั่งค้างชำระเป็นจำนวนมาก

2.กฎหมายจรรยาไม่ได้กำหนดความผิดของเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติจรรยาทางบก (ฉบับที่ 12) พ.ศ.2562 กรณีที่เจ้าหน้าที่ไม่ปฏิบัติตามที่กฎหมายฉบับนี้กำหนดไว้เช่น พระราชบัญญัติจรรยาทางบก(ฉบับที่ 12) พ.ศ.2562 มาตรา 141/1 กำหนดให้ให้เจ้าพนักงานจรรยาและนายทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์หรือกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบกมีหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายไว้แต่ไม่ได้กำหนดความผิดของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องตามกฎหมายจรรยากรณีไม่ปฏิบัติตามกฎหมายจรรยาเอาไว้ให้ชัดเจนในปัจจุบันนี้ผู้ขบขี้ที่กระทำผิดกฎหมายจรรยาได้รับใบสั่งจากเจ้าพนักงานจรรยาไม่ยอมมาเสียค่าปรับแต่ยังสามารถต่อภาษีรถยนต์ได้ตามปกติ ไม่มีการงดออกป้ายภาษีสำหรับผู้ชั่วร้ายที่กระทำผิดกฎหมายจรรยา แสดงให้เห็นว่าสำนักงานตำรวจแห่งชาติกับกรมขนส่งทางบกไม่ได้ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างจริงจังสองหน่วยงานไม่เชื่อมโยงข้อมูลใบสั่งและการชำระภาษีต่อกันไม่มีเอกภาพในการปฏิบัติตามกฎหมายและระบบตัดแต้มความประพฤติของผู้ขบขี้ที่กระทำผิดกฎหมายจรรยาตามมาตรา 142/1 เจ้าพนักงานจรรยาก็ไม่ได้ตัดแต้มผู้กระทำผิดแต่อย่างใดทั้งหมดนี้คือสาเหตุที่ทำให้จำนวนผู้กระทำผิดกฎหมายจรรยาเพิ่มมากขึ้นการชำระค่าปรับลดลง

ประเด็นปัญหาประการที่สาม ปัญหากฎหมายไม่กำหนดอำนาจพนักงานสอบสวนให้มีความชัดเจนในการร้องขอศาลเพื่อออกหมายจับผู้กระทำความผิดกรณีไม่ชำระค่าปรับตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2562

พระราชบัญญัติจราจรทางบก (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2562 มาตรา 141/1(ง) ให้เจ้าพนักงานจราจรแจ้งนายทะเบียนในสังกัดการออกเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีประจำปีสำหรับรถคันนั้น และแจ้งให้พนักงานสอบสวนดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป แต่มาตรา 141/1(ง) ไม่ได้บัญญัติกฎหมายเรื่องอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนให้ชัดเจนเช่นการออกหมายเรียกผู้กระทำความผิดกฎหมายจราจรโดยใช้อำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 52 เมื่อผู้กระทำความผิดไม่มาตามหมายเรียกของพนักงานสอบสวนโดยไม่มีข้อแก้ตัวอันควร ให้สันนิษฐานว่าเจตนาไม่ชำระค่าปรับตามใบสั่งของเจ้าพนักงานจราจร สามารถที่สอบสวน รวบรวมพยานหลักฐานและขออนุมัติศาลออกหมายจับผู้ที่หลีกเลี่ยงการชำระค่าปรับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 66 วรรคท้ายได้ พระราชบัญญัติจราจรทางบก(ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2562 มาตรา 141/1(ง) ไม่ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนให้มีความชัดเจน ทำให้พนักงานสอบสวนไม่กล้าออกหมายเรียกผู้กระทำความผิดที่ไม่ยอมชำระค่าปรับจราจรเป็นสาเหตุให้ยอดใบสั่งที่ออกโดยเจ้าพนักงานจราจรค้างชำระเป็นจำนวนมาก

จากการศึกษาปัญหาทางกฎหมายในการบังคับใช้พระราชบัญญัติจราจรทางบก(ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2562 ศึกษาเฉพาะกรณีการบังคับชำระค่าปรับ ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ปัญหากฎหมายไม่ให้อำนาจเจ้าพนักงานจราจรเรียกเก็บใบอนุญาตขับขี่ของผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2562

กฎหมายเดิม พระราชบัญญัติจราจรทางบก (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2562 มาตรา 140 วรรคแรก บัญญัติว่าเมื่อปรากฏแก่เจ้าพนักงานจราจร ไม่ว่าจะพบด้วยตนเองหรือโดยการใช้เครื่องอุปกรณ์ว่า ผู้ขับขี่ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามแห่งพระราชบัญญัตินี้หรือตามกฎหมายอื่นอันเกี่ยวกับรถหรือการใช้ทาง ที่เป็นความผิดที่เป็นโทษปรับสถานเดียวหรือมีโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนและมีโทษปรับ เจ้าพนักงานจราจรจะว่ากล่าวตักเตือนหรือออกใบสั่งให้ผู้ขับขี่ผู้นั้นชำระค่าปรับตามที่เปรียบเทียบก็ได้

ข้อเสนอแนะเป็น“เพิ่มเติมกฎหมายให้อำนาจเจ้าพนักงานจราจรสามารถเรียกเก็บใบอนุญาตขับขี่ไว้ชั่วคราวได้และออกใบรับแทนใบอนุญาตขับขี่ให้แก่ผู้กระทำความผิด(ซึ่งสามารถใช้แทนใบอนุญาตขับขี่ชั่วคราวได้ไม่เกิน 7 วัน)”

2. ปัญหากฎหมายไม่สามารถบังคับผู้กระทำความผิดที่ฝ่าฝืนพระราชบัญญัติจราจรทางบก (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2562 ชำระค่าปรับภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด

กฎหมายเดิม มาตรา 141/1 ในกรณีที่ผู้ขับขี่หรือเจ้าของรถซึ่งได้รับใบสั่งไม่ปฏิบัติตามมาตรา 141 ให้เจ้าพนักงานจราจรและนายทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์หรือกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบกมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(1) ให้เจ้าพนักงานจราจรตำแหน่งตั้งแต่สารวัตรขึ้นไปมีหนังสือแจ้งการไม่ปฏิบัติตามใบสั่งและจำนวนค่าปรับที่ค้างชำระให้ผู้ขับขี่หรือเจ้าของรถทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ครบกำหนดชำระค่าปรับตามที่ระบุในใบสั่ง และให้ผู้ขับขี่หรือเจ้าของรถทำการชำระค่าปรับที่ค้างชำระด้วยวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่งตามมาตรา 141 ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง

การแจ้งตามวรรคหนึ่ง ให้ทำเป็นหนังสือส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับให้ผู้ขับขี่หรือเจ้าของรถ แล้วแต่กรณี ณ ภูมิลำเนาของผู้นั้น ทั้งนี้ ตามแบบที่ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติกำหนดและให้ถือว่าผู้ขับขี่หรือเจ้าของรถได้รับแจ้งเมื่อพ้นกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันที่ส่ง

กฎหมายเดิม มาตรา 142/1 เพื่อประโยชน์ในการควบคุมประพฤติของผู้ได้รับใบอนุญาตขับขี่ให้เกิดความปลอดภัยจราจร ในกรณีที่ผู้ขับขี่ผู้ใดกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้หรือตามกฎหมายอื่นอันเกี่ยวกับรถกับการให้ทาง ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติจัดให้มีระบบการบันทึกคะแนนความประพฤติในการขับรถของผู้ได้รับใบอนุญาตขับขี่

ระบบการบันทึกคะแนนความประพฤติในการขับรถตามวรรคหนึ่ง อย่างน้อยต้องประกอบด้วย การกำหนดคะแนน การตัดคะแนน และการคืนคะแนน โดยวิธีการดังกล่าวให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธี การและเงื่อนไขที่ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติและอธิบดีกรมขนส่งทางบก ร่วมกันกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ทั้งนี้ ในการกำหนดคะแนนความประพฤติในการขับรถให้คำนึงถึงประเภทใบอนุญาต ขัดขืน และเหตุแห่งการกระทำความผิดด้วย

ในกรณีที่ผู้ได้รับใบอนุญาตขับขี่ผู้ใดถูกตัดคะแนนความประพฤติในการขับรถจนหมดคะแนนตามที่กำหนดไว้ ให้ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้บัญชา การตำรวจแห่งชาติในแต่ละท้องที่สั่งพักใช้ใบอนุญาตขับขี่ของผู้ได้รับใบอนุญาตขับขี่ผู้นั้นคราวละเก้าสิบวัน ทั้งนี้ ตามระเบียบที่ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติกำหนด

ขอเสนอแนะเป็น “ เพิ่มเติม กฎหมายพระราชบัญญัติจราจรทางบก (ฉบับที่ 12) พ.ศ.2562 มาตรา 141/1 กำหนดงบประมาณเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการออกหนังสือแจ้งการไม่ปฏิบัติตามใบสั่งและจำนวนค่าปรับที่ค้างชำระให้ผู้ขับขี่หรือเจ้าของรถทางไปรษณีย์ ”

ขอเสนอแนะเป็น “ เพิ่มเติม ความผิดของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก (ฉบับที่ 12) พ.ศ.2562 ในมาตรา 141/1 และมาตรา 142/1 กรณีเจ้าพนักงานจราจรและเจ้าหน้าที่ขนส่งไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก (ฉบับที่ 12) พ.ศ.2562 มาตรา 141/1 และมาตรา 142/ กำหนดไว้ ถือว่าละเว้นการปฏิบัติตามกฎหมายมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 157 ”

3. ปัญหากฎหมายไม่กำหนดอำนาจพนักงานสอบสวนให้มีความชัดเจนในการร้องขอศาลเพื่อออกหมายจับผู้กระทำความผิดกรณีไม่ชำระค่าปรับตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2562

กฎหมายเดิม มาตรา 141/1 (ง) ในกรณีที่เจ้าของรถไม่ชำระค่าปรับที่ค้างชำระหรือชำระไม่ครบถ้วนภายในระยะเวลาที่กำหนดใน (ก) ให้เจ้าพนักงานจราจรแจ้งนายทะเบียนในหังการออกเครื่องหมาย

แสดงการเสียภาษีประจำปีสำหรับรถคันนั้น และแจ้งให้พนักงานสอบสวนดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป

ขอเสนอแนะเป็น “ กำหนดอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนให้มีความชัดเจนในเรื่องอำนาจการออกหมายเรียกของผู้ที่ไม่มาชำระค่าปรับภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด และ ผู้กระทำความผิดที่ไม่มาชำระค่าปรับตามมาตรา 141/1 เมื่อพนักงานสอบสวนออกหมายเรียกให้มาชำระค่าปรับแล้วผู้กระทำความผิดไม่มาตามหมายเรียก สามารถรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อขออนุมัติศาลออกหมายจับได้ ”

เอกสารอ้างอิง

วิทยานิพนธ์

คารารัตน์ พรหม. “แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับโทษปรับในความผิดลหุโทษและแนวคิดทางนิติ
เศรษฐศาสตร์เกี่ยวกับโทษปรับตามวันและรายได้.” วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์
มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีปทุม, 2562.

สกุลรัตน์ ทิพย์บุญทรัพย์. “การบังคับคดีอาญาศึกษาการบังคับโทษปรับ.”

วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2552.

สมพจน์ คำแก้ว. “มาตรการทางกฎหมายในการลงโทษความผิดตามกฎหมายจราจร.”

วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา, 2556.

เอกรัตน์ โลหะ. “ปัญหาทางกฎหมายในการบังคับใช้พระราชบัญญัติจราจร

ทางบก พ.ศ. 2522 ศึกษากรณี การขอตรวจใบอนุญาตขับขี่.” วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์

มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี, 2553.